GAZETA KRAKOWSKA

Nro 41.

Z KRAKOWA DNIA 21. MAIA 1815 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 6 Maia.

Dokończenie

Zagaienia Posiedzenia publicznego Towarzystwa królewskiego Przyiacioł Nauk dnia 2 Maia 1815 przez JW. Stanisława Staszica Radcę Stanu, Prezesa tegoż Towarzystwa.

Michał Szubert Rownież i ten przez Naywyższą Władzę nad wychowaniem narodowem przełożoną wysłany do zagranicznych szkół głownych, końcem doskanalenia się w umieiętnościach naturalnych, a szczególniey w Botanice, odpowiedział z chwałą swoiemu przeznaczeniu. Przez dwa lata ciągle doskonaląc się przy takowych umieiętności Instytutach w Paryżu, został przybrany przez sławnego Mirbela do dzielenia z nim prac zawartych w ważnem iego dziele o podzieleniu roślin. Mirbel ieden z nayuczeńszych Botanikow, w wspomnionem dziele oddaie swemu uczniowi słuszne zalety, wyznaie mianą z niego pomoc, i przyznaie mu nowe porobione odkrycia; a nawet w dowod swego szacunku i pomnego świadectwa, iednę z roślin Subertiana nazwał. Rownież Sekretarz w Instytucie narodowym Paryzkim sławny Cuvier w zdawaniu sprawy o czynach klassy umieiętności z pochwałą Adama Szuberta wymienia. Z takiemi zalety powrociwszy do oyczyzny, został przez Dyrekcyą Edukacyyną mianowany Professorem botaniki w Liceum Warszawskiem, i w szkole Prawa i Administracyi.

Stanisław Węgrzecki, Prezydent miasta Stołecznego Warszawy. Mąż ten okazał się w ciągu swego urzędowania zawsze skutecznie sprzyiaiącym wszelkim Instytutom naukowym w tey stolicy. Doświadczyło tego nasze Zgromadzenie i doświadcza Wydział Akademicko-Lekarski. Jest członkiem w dozorze nad wszystkiemi w tey stolicy szkołami. Następne wydał dzieła: Rozprawę o zbiorze praw Andrzeia Zamoyskiego; Uwagi nad Moratorium; Rozprawę o prawach dla Xięstwa Warszawskiego uchwalonych; Rozprawę o professyach i professyonistach; pismo o włościanach.

Jan Lelewel. Już od kilku lat iako przypuszczony pracował w naszem Zgromadzeniu. Był Professorem w Gimnazyum Krzemienieckiem. Wydał uwagi nad niektóremi częściami historyi Herodota, tyczącemi się Skitow, i Sarmatow. Pracuie

nad historyą Polską; Opis panowania Bolesława Chrobrego, i Bolesława Smiałego, był przez niego czytanym na posiedzeniach Wydziału Nauk.

Karol Kurpiński. Biegłość tego Artysty w sztuce muzyki, iuż znaną iest tuteyszey Publiczności. Jest on autorem muzyki w Melodramach: Oblężenie Gdańską, Ruin Babilonu; muzyki w Operach Łaska Imperatora, Królowa Jadwiga, Szarlatan, i Pałac Lucypera.

Na członkow korrespondentow wybranemi zostali: Wacław Seweryn Rzewuski. Ten uczony iest członkiem wielu zagranicznych Akademiy. Jest założycielem Towarzystwa, składaiącego się z uczonych Europy, Azyi i Afryki, zatrudniaiących się wielkiem dziełem odkrywania, i zgłębiania w rozmaitym względzie starożytności wschodu, czyli Azyi, tey kołyski ludzkiego rodu.

Roman Markiewicz zwiedzał i doskonalił się przy różnych naukowych Instytutach w Niemczech i Francyi. Powrociwszy do kraiu mianowany przez Dyrekcyą Edukacyyną Professorem fizyki w szkole główney Krakowskiey. Dziełami iego: opisanie szkoł publicznych w Paryżu; Rozprawa o Naturze i zasadach fizyki.

Karol Gröell artysta biegły w sztuce rycinney, posiadaiący razem znaiomość umieiętności fizycznych; mieszka teraz w Londynie; oswiadczył chęć stania się użytecznym swoiemu kraiowi w udzielaniu naszemu Towarzystwu wiadomości względem wszelkich nowych wynalazkow w Anglii, tak w naukach, iako w sztukach i rękodziełach.

Jerzy Kopitar Sekretarz Bibliioteki Cesarskiey w Wiedniu; ten uczony oddaie się szczególniey nauce różnych dyalektow i literatury w ięzyku Sławiańskim. Jest autorem Grammatyki mowy Sławiańskiey w Karyntyi i w Styryi.

Wybranemi są na członkow honorowych: Kustosz Koronny Sebastyan Sierakowski; ma on w pracach naukowych dawne w kraiu naszym zasługi. Jeszcze za Kommissyi Edukacyyney pracował w Towarzystwie Elementarnem. Od roku 1809 w czasach naytrudnieyszych sprawował ważny urząd Rektora szkoły główney w Krakowie. Wydał użyteczne i kosztowne dzieło o architekturze.

Senator Imperyum Rossyyskiego Waleryan Stroynowski: tego dzieło o sposobach ulepszenia losu włościan obeymuie wiele użytecznych uwag zebranych w różnych Europeyskich narodach nad tą, z tylu miar szacowną w Towarzystwach ludzkich klassą. Pracuie teraz nad dziełem ekonomii narodow.

Uczeni Mężowie! Naszego Towarzystwa głównem iest przedsięwzięciem udoskonalać oyczystą mowę, tę nayistotnieyszą narodowości cechę, cechę przez samą moc tworczą w ludach oznaczoną, podług którey od wiekow podzielonemi są narody. Drugiem naszem iest zatrudnieniem, zachować wiernie nieskażoną historyą narodu, zachować pamięć odwiecznych oyczystych zaszczytow i znamion; pamięć świetnych dzieiow, narodowych uroczystości, wielkich czynow, wielkich mężow narodu sławy, tych to nietykalnych i nayszanownieyszych narodowości części. Nakoniec, naszem iest usiłowaniem dać poznać współrodakom w wszystkich stosunkach, w wszystkich płodach wewnętrznych i zewnętrznych Polakow rodowitą ziemię, tę naydroższą narodu własność. Takie są naszego zgromadzenia zamiary,

takie Członkow pracy przedmioty. *Zacni* Kolledzy! Wasze nauki, wasze dotąd prace, i dzieła były przy wyborze od nas rozważane, i przekonaliśmy się, że użytecznie dla kraiu z nami prace dzielić będziecie. Wzywam więc was imieniem Towarzystwa Przyiacioł nauk do zabrania w gronie naszem mieysc dla was przeznaczonych.„

Po zagaieniu, Stanisław Węgrzecki Prezydent Miasta Warszawy, ieden z nowo-wprowadzonych Członkow, głos zabrawszy, w imieniu innych Kollegow wynurzył wdzięczność Towarzystwu za umieszczenie ich w gronie mężow, zaiętych szczególniey wzrostem Literatury narodowey. Zpośrod wielu myśli umieszczonych w przemowie Węgrzeckiego, okazuiących skromność tego Członka, następuiący iedynie wyiątek kładziemy:

" Zwyciężać trudności, nie zrażać się ich wielością, wielkie za małe, a małe za żadne uważać, nie bydź płocho porywaiącym się do dzieła nad siły, pomiętać, że ruch ciała fizycznie, a ćwiczenie umysłu moralnie usposabia, zagrzewać się wzorami starszych Kollegow, takie będą prawidła naszego postępowania, a to pod kierunkiem waszym Zacni Mężowie! ktorzy teoryą doświadczeniami własnemi ubogaciliście, i coraz zamożnieyszą czynicie!

W pochwale szan. pam. Kol. Joachima Hr. Chreptowicza Prałat Bohusz przebiegłszy znakomite publiczne zasługi zmarłego, ktoremi on i prawdziwego przywiązania swego do oyczyzny dowiodł, i urzędy przez siebie posiadane nieskazitelnością charakteru uświetnił, przystąpił do nayceInieyszey pochwały Chreptowicza w nadaniu włościanom dobrze zrozumianey wolności. —— Między naywaźnieysze dla kraiu przysługi polica słusznie autor podaną pierwszą myśl przez Chreptowicza Stanisławowi Augustowi utworzenia oddzielney magistratury, nad edukacyą publiczną czuwaiącey. Przyznaie zmarłemu wypracowanie tego całego proiektu, i pamiętne zasługi, iako Kommissarza edukacyi, przywodzi.

Ważnych w względzie użyteczności Rozpraw Wolffa i Jana Hoffmanna w zagaieniu samem istotna treść już iest wyrażona.

Zakończył posiedzenie Jan Kruszyński czytaniem tłómaczenia własnego wierszem Polskim Traiedyi z Rasyna, pod tytułem: *Fedra*, z ktorey trzy Sceny Aktu pierwszego przeczytał.

Z Wiednia d. 13 *Maia.*

Podług doniesienia z Pragi, przybył tam d. 5 b. m. w wieczor Naczelny Wodz Ces. Rossyyskiego woyska, Feldm. Hr. Barclay de Tolly, z orszakiem swoim, dla obeyrzenia przechodzących przez Czechy Ces. Rossyyskich woysk, potem poprowadzenia ich na pole chwały.

Arcy Xże Jan przybył d. 3 b. m. do Wenecyi i wiechał tam przy odgłosie wszystkich dzwonow i radosnych okrzykach ludu. Wszystkie władze wyszły przeciw J. Cesarzowiczowskiey Mci. Woyska stały w paradzie.

Gazeta Berlińska Fossa zawiera następuiące wiadomości z Francyi do 1 *Maia:*

Akt dodatkowy do Konstytucyy Państwa.

Wstęp do niego taki:

Napoleon i t. d.

" Odtąd, iak nas życzenie Francyi przed 15 laty powołało do steru rządu, staraliśmy się wydoskonalić w rożnych epokach kształt Konstytucyy, stosownie do potrzeb i życzenia Narodu, i korzysta-

iąc w tey mierze z doświadczenia. Tak więc Konstytucye Państwa utworzyły się z Aktów, upoważnionych przyięciem ich od ludu. Mieliśmy w tedy za cel urządzić wielki systemat federacyyny Europeyski, króryśmy przyięli, iako zgodny z duchem wieku, i dogodny postępowi cywilizacyi. Dla uzupełnienia onego i nadania mu zupełney rozciągłości i trwałości, iakie nadać można, odłożyliśmy do pewnego czasu zaprowadzenie niektórych ustaw wewnętrznych, przeznaczonych szczególniey ku zabezpieczeniu wolności obywateli. Celem naszym odtąd będzie iedynie powiększanie pomyślności Francyi przez ugruntowanie publiczney wolności. Ztąd wynika potrzeba uczynienia niektórych ważnych poprawek w Konstytucyach, Uchwałach-Senatu, i innych Aktach, którémi się to Państwo rządzi. Z tych przyczyn, chcąc my z iedney strony zachować z przeszłości, co iest dobrem i zbawiennem, a z drugiey zachować Konstytucye Państwa we wszystkiem do życzenia i potrzeb narodu, tudzież do stanu pokoiu, który pragniemy utrzymać z Europą, przedsięwzięliśmy podać ludowi dalszy ciąg urządzeń, dążących do poprawienia i wydoskonalenia Aktów iego Konstytucyynych, do zabezpieczenia praw obywateli całą ich mocą, do nadania systematowi reprezentacyynemu całey iego rozciągłości, a władzom pośrednim znaczenia i powagi takich, iakich tylko żądać można, słowem, do pogodzenia naywyższego stopnia polityczney wolności i osobistego bezpieczeństwa z siłą i centralizacyą. potrzebnemi do tego, aby obcy szanowali niepodległość ludu Francuzkiego i godność korony naszey. A przeto następuiące artykuły, składaiące Akt dodatkowy do Konstytucyy Państwa, podane będą do wolnego i uroczystego przyięcia wszystkich obywateli w całey Francyi. „

" Tu następuie 67 artykułow podzielonych na 6 tytułow, a na końcu przepisy powszechne o Kollegiiach wybiorczych i trybie obierania; o prawie podatkowem; o Ministrach i odpowiedzialności: o władzy sądowey; o prawach obywateli.

Te 67 artykułow zawieraią w treści co następuie:

" Władza prawodawcza iest przy Cesarzu i dwoch Izbach. Pierwsza Izba, zwana Izbą Parów, iest dziedziczną. Członków iey Cesarz mianuie, a członki te nie zmieniaią się, iako też ich dziedzice płci męzkiey w pro tey linii zawsze podług ich starszeństwa. W Izbie tey Xiążę Arcy-Kanclerz Państwa przodkuie. Liczba Parów nie iest ograniczona. Zasiada w Izbie, maiąc 21 lat, ale nie maią głosu stanowczego aż dopiero w 25 roku życia. Członki familii Cesarskiey w porządku następstwa są tem samem Parami. Drugą Izbę, nazwaną Izbą Reprezentantow, lud wybiera, a składa się z 629 członkow, które przynaymniey po 25 lat mieć powinny. Prezesa Izby Reprezentantow taż Izba wybiera, i iest nim aż do odnowienia się Izby. Członki iey dostaią na koszta podroży i przez czas posiedzenia illość pieniędzy, uchwaloną, przez Zgromadzenie konstytucyyne. Można ich zawsze na nowo wybrać. Izba Reprezentantow odnawia się zupełnie z prawa co pięć lat. Będąc Parem lub Reprezentantem można wszelkie urzędy publiczne piastować, wyiąwszy te, które do zdawania rachunkow są obowiązane. Prefekci nie mogą bydź obranemi przez Kolle-

giium wybiorcze departamentu, lub okręgu, gdzie urzęduią. Parowie i Reprezentanci mogą bydź mianowani Ministrami Stanu i Radcami-Stanu. Ministrowie, którzy są członkami Izby Parów lub Izby Reprezentantow, albo którzy zasiadaią w niey będąc zesłanemi od rządu, daią Izbom potrzebne obiaśnienia, gdy ich wyiawienie nie szkodźi dobru kraiowemu. Sessye obu Izb maią bydź publiczne; ale rząd może żądać zamienienia się ich w tayny wydział, gdy tego potrzeba. Cesarz może przedłużyć, odroczyć i rozpuścić Izbę Reprezentantow; ale w sześć miesięcy powinien zwołać nowe zgromadzenie. — Rząd podaie proiekta do prawa; obie Izby mogą wnosić poprawki; gdyby rząd tych poprawek nie przyiał, Izby obowiązanemi są głosować na prawo, iakie było podane. Wolno Izbom wezwać rząd do podania prawa względem oznaczonego przedmiotu. Zadna mową napisana, wyiąwszy zdawanie sprawy przez Kommissye lub Ministrow, nie może bydź czytaną tak w iedney, iak drugiey Izbie. Utrzymuią się kollegiia wybiorcze departamentowe i okręgowe. Wybierać one będą liczbę Reprezentantow, oznaczoną dla każdego departamentu aktem i tabellą przyłączonemi do ustawy w tey mierze. Reprezentanci mogą bydź wybierani bez rożnicy na całey przestrzeni Francyi. Przemysł i własność tak rękodzielna iak handlowa będą miały szczególną reprezentacyą. Reprezentantow handlowych i rękodzielnych wybierać będzie kollegiium wybiorcze departamentowe z listy mogących bydź obranemi, a ułożoney przez Izby handlowe i Izby poradne. — Stały podatek powszechny, czyli to gruntowy czyli ruchomy, na rok tylko można uchwalać; ale podatki niestałe mogą bydź uchwalone na lat kilka. Zadnego podatku stałego i niestałego, czy w pieniądzach czy w naturze, pobierać; żadney pożyczki zaciągać, ani w wielką księgę długu publicznego wpisywać; żadnych dobr publicznych sprzedawać ani zamieniać; żadnego zaciągu ludzi do woyska nakazać, i żadney cząstki ziemi Francuzkiey zamienić nie można inaczey, tylko na mocy prawa. Proiekta do prawa względem podatku, pożyczki i zaciągu ludzi do woyska podawane bydź maią samey tylko Izbie Reprezentantow. — Wszelkie akta rządu powinien podpisać Minister, maiący swoy wydział. Ministrowie są odpowiedzialnemi za akta rządu przez nich podpisane, tudzież za wykonanie praw. Izba Reprezentantow może ich zaskarżyć, a sądzi ich Izba Parow. — Wszystkich sędziow mianuie Cesarz dożywotnie, wyiąwszy mianowanie sędziow pokoiu i handlowych, które odbywać się będzie iak dawniey. Zachowuie się ustanowienie Przysięgłych. Rozprawy w rzeczach kryminalnych będą publiczne. — Francuzi są sobie rownemi w obliczu prawa, czy to w przykładaniu się do podatkow i publicznych ciężarow, czy w przypuszczaniu ich do urzędow cywilnych i woyskowych. Nikt nie może bydź od innych sędziow sądzonym, iak tylko od tych, których mu prawo wyznaczyło. Nikogo nie można ścigać, imać, więzić, ani na wygnanie skazać, tylko w przypadkach prawem przewidzianych, i to podług przepisanego trybu. — Wszystkim wolność obrządkow religiynych zabezpieczona. — Wszystkie własności posiadane lub nabyte na mocy praw, i wszelkie summy,

iakie kto ma w kraiu, są nietykalne. — Każdy obywatel ma prawo drukować, i na publiczny widok wydawać myśli swoie, podpisawszy swe nazwisko, nie potrzebuiąc na to żadney cenzury; zastrzega się tylko odpowiedzialność po wydaniu pisma przed sądem Przysięgłych. — Wszyscy obywatele maią wolność podawania petycyy, które mogą podać albo do Rządu albo do obu Izb, pod zaręczeniem członka zalecaiącego petycyą, a czytanę będą publicznie; ieźli Izba przyymie ie pod roztrząśnienie, Prezes Izby zaniesie ie do Cesarza. — Nadto, oświadcza lud Francuzki, iż zdaiąc moc swoię na Reprezentantow, nie nadaie im prawa wznoszenia do Izby przywrócenia Burbonow, ani żadnego Xiążęcia z tey familii na tron, nawet gdyby dynastya Cesarska wygasła; tudzież nie nadaie im prawa przywrocenia ani dawney szlachty feodalney, ani praw feodalnych i czynszowych, ani dziesięcin, ani żadnego uprzywileiowanego i panuiącego wyznania religiynego; nareszcie, nie nadaie możności zadania w czemkolwiek uszczerbku nieodzowności przedaży dobr narodowych, i wyraźnie zabrania rządowi, obu Izbom i obywatelom podawania w tey mierze wnioskow. — Ninieyszy Akt ma bydź podany do przyięcia przez lud; tym końcem otworzone zaraz będą protokóły po wszystkich Municypalnościach, i u wszystkich sędziow pokoiu, w których każdy Francuz zdanie swe zapisze. Prawo to głosowania służy także i woyskom. „

D. 27 Kwietnia polował Bonaparte. Na granice państwa dopiero d. 2 Maia wyjedzie. Owdowiałey Xżnie Orleanu, która mieszkać będzie w zamku Chanteloup, wyznaczył, iak mowią, 400,000 fr. pensyi, a Xżnie Burbon 300,000 fr. Hr. Regnaud de St. d'Angely mianował sekretarzem stanu familii Cesarskiey. Zapewniaią, iż w skarbie zastał 42 mill. fr. w papierach, a 32 mill. w gotowych pieniądzach; d. 15 Kwietnia nie znaydowało się iuż w skarbie iak za 14 mill. fr. w papierach, których sprzedać nie można było.

Kompaniie ochotnikow w nadgranicznych departamentach nie maią mieć iednostaynych mundurow; same muszą się ubrać i uzbroić, i żadnego nie będą pobierać żołdu. Wszystko, co zdobędą, do nich należy: zą działa, prochownice i woyskowe sprzęty zapłaci im rząd trzy części wartości. Za ieńca większey wagi będą im nagrody wyznaczone. Korpus ochotnikow piechoty składać się ma z 1000 ludzi, a jazdy z 300. Piechota może się karabinami lub fuzyami uzbroić, a jazda pikami. W wewnętrznych departamentach maią także bydź korpusy ochotnikow urządzone, ale w ten czas dopiero w pole wyruszą, gdy rozpoczną się nieprzyiacielskie kroki, i obrać sobie mogą granice na których chcą służyć.

Bonaparte ma dotąd za sobą woysko; lecz tak zwany dawniey trzeci stan, wyższe i niższe klassy ludu są przeciw niemu, lub przynaymniey oboiętne, wyiąwszy Delfinat, Franche-Comte', Alzacyą, Lotaryngiią, gdzie chłopi zdaią się bydź za nim, rownie iak w Szampanii, gdzie lud niechętny ku Burbonom, że za poniesione pod czas woyny szkody, żadney nie odebrał nagrody. Lecz będziesz się woysko z radością biło? Nie powinienże Bonaparte obawiać się w czasie niebezpieczeństw zmiany rzeczy? Oto są ważne pytania i

trudne do rozwiązania. — Niedostatek materyałow woiennych iest w naywyższym stopniu: dobrze wiadomi rzeczy ludzie twierdzą, iż nie ma iak na 120,000 ludźi broni. Zaden pułk jazdy nie ma nad 400 koni. — Drugie zachodzi pytanie: czyli Bonaparte potrafi przekonać zagranicznych, iż nie chuć panowania i zdobyczy, ale wola i interess ludu kierować na przyszłość będą iego polityką? Poki Mężowie iak Fouchę i Carnot utrzymywać swoy wpływ będą, nie można obawiać się nieograniczoney monarchii; ale skoro pierwsze niebezpieczeństwo przeminie, skoro zewnątrz żadna chmura grozić nie będzie, na owczas zniknie zapewne pod takim naczelnikiem wolna konstytucya ludu.

We Francyi wzniecił Bonaparte nową sprzeczkę. Monitor i inne dzienniki Paryzkie ogłosiły wyrok względem wolności druku tak iak tu następuie lub tylko pierwsze iego artykuły: 1. Dyrekcya handlu Xięgarskiego i cenzora iest zniesiona. 2. Ministrowie nasi maią zlecenie uskutecznić niniejszy wyrok. Przez 4 dni był ten wyrok w Paryżu wykrzykiwany. Każdy rozumiał za granicą, iż istotnie iest wolność druku we Francyi, i ieżeli z niey nie korzystano, przypisywano to strachowi, który zawsze był pierwszą sprężyną rządu Bonapartego. Lecz oto iest ten wyrok, iak znayduie się w radzie stanu i policyi: 1. Art. Dyrekcya Xięgarskiego handlu i cenzura są zniesione; 2. Przyłączone są do ministeryum policyi; 3. Nasi Ministrowie, &c. Stosownie do 2go artykułu, który wszystkich oszukał, a nad którego uskutecznieniem policya troskliwie czuwa, oddał niedawno pewien pisarz policyi rękopism, który nie zawierał nic przeciw teraźnieyszemu rządowi, i potwarze tylko zbiiał przeciw rządowi Ludwika XVIII. Odpowiedziała mu policya, iż wolno mu drukować to pismo, ale ieżeli ieden z niego wierz zdruku wyydzie, tedy on i drukarz będą aresztowanemi. Autor opuścił natychmiast Francyą. Cenzura dziennikow zostawiona iest odpowiedzialności redaktorow. Ponieważ każdy z nich zna duch rządu, a nadewszystko obawia go się, strzeże się zatem umieścić coś przeciwnego.

Ienerał Radet, który odprowadził Xcia Angouleme do Cettę, iest ten sam, który dawniey wywiozł Oyca S. z Rzymu.

W Gy i innych mieyscach zaszły Sankiulotskie sceny. Lud w Gy oprowadzał na ośle prezydenta, okna mu wytłukł i winnicę iego zniszczył, chociaż nie pochodził ze szlachty i pod Bonapartem ieszcze był mianowany.

Niedawno pokazał się na teatrze St. Martin gwardyak, który z Bonapartem z z Elby powrocił, i krzyczał, aby śpiewano piosnkę na pochwałę Bonapartego, którą orkiestrze rzucił. Lecz nikt iego żądania nie poparł; a gdy nie przestawał krzyczeć, wyprowadzono go, iako przerywaiącego widowisko. Damy powystrzygały potem lilije z tey piosnki i rzucały i liliiowemi kwiatami na parter.

Bonaparte wyrzucał iednemu z Marszałkow iego przywiązanie do Ludwika XVIII. na co ten odpowiedział, że Bonaparte złożył koronę. "Nie uważażeś W Pan, rzekł Bonaparte, że to był tylko podstęp woienny?„

D. 28 Kwietnia odwiedził Bonaparte szkołę politechniczną. Nie będąc spodziewany, mało zastał uczniow, gdyż to był dzień wolny od nauk. Z temi, których

zastał odprawił ćwiczenia i obszedł całe urządzenie.

Pisma Angielskie mowią o nim: " Rzadko się publicznie pokazuie, i tak bardzo utył, iż muszą go na konia dźwigać i nie długo może ieździć. Gdy d. 18 Kwietnia przybył na teatr opery zimno był przyięty. D. 21 gdy dana była na teatrze Francuzkim trajedya Hektora, prawie był teatr prozny. Teatr opery nieprzyniosł pod czas iego bytności tylko 5000 fr. loż zaiętych tylko było za 450 fr. Niektóre kobiety omdlały na iego widok, &c. „

Bonaparte nie długo w Paryżu zabawi i zdaie się do zaczepney woyny (?) uzbraiać. Pole Maiowe nie będzie tak uroczyste, iak zanosiło się w początkach; wszystkie formalności maią bydź skrocone, iak następuiący wyrok okazuie:

"Gdy zwołaliśmy prezesow wybiorczych kollegiiow na pole Maiowe, zamierzyliśmy sobie utworzyć w każdem departamencie osobne bioro z kollegiiow wybiorczych, a potem połączyć wszystkie w iedną kommissyą, i tym sposobem pokilku miesiącach dopiąć naszego celu. Do tego spodziewaliśmy się mieć potrzebny czas i spokoyność, gdyż było naszem zamiarem utrzymać pokoy z sąsiadami, i postanowiliśmy podpisać ofiary, które iuż Francya uczyniła. Zaledwo ukończona została domowa woyna w południowey Francyi, gdy dowiedzieliśmy się z pewnością o nieprzyiacielskich środkach obcych Mocarstw; od tego czasu musieliśmy się do woyny gotować. W nowych tych stosunkach nie pozostało nam iak przedłużyć dyktaturę, którą nam okoliczności i zaufanie ludu nadały, lub skrocić formalności, które chcieliśmy mieć przy nadaniu nowego aktu konstytucyynego zachowane. Interess Francyi doradził nam obrać ostatni sposób. Podaliśmy ludowi akt konstytucyyny, który zaręcza razem iego wolność i prawa a Monarchiią przeciw wszelkim niebezpieczeństwom obalenia zasłania. Akt ten przepisuie sposób stanowienia ustaw i zabrania tylko obrad względem niektórych nieodmiennych punktow. Chętnie chcieliśmy oczekiwać przyięcia tego aktu od ludu przez wybiorcze kollegiia, ale przyciśnieni okolicznościami, nakazał nam naywyższy interess kraiu otoczyć się tylko władzami narodowemi. W cztery dni po ogłoszeniu ninieyszego wyroku zbiorą się zatem w każdem głownem mieście departamentu wybiorcze kollegiia. Naystarszy wiekiem członek zastąpi tą razą mieysce prezesa, a naymłodszy sekretarza. Potem przystąpią do obrania deputowanych do izby reprezentantow. Prefekci w okręgach handlowych zwołaią izby handlowe, które z grona swoiego obiorą reprezentantow handlu i przemysłu. Ci deputowani udadzą się do Paryża na pole Maiowe, &c. „

Tworzy się korpus obserwacyynego woyska Girony, który składać się będzie z 4 dywizyy piechoty, a iedney jazdy, i dowodzić nim będzie Jen. porucznik Clauzel.

Monitor zawiera doniesienie z Barcellony, iż w Katalonii ściąga się 40,000 woyska Hiszpańskiego.

Z Marsylii piszą: " Poddanie się nasze i Tulonu ocaliło, iak mowią, Xcia Angouleme. Lecz zaledwo tu trzech kołorową chorągiew wywieszono, gdy zaraz znieważoną została. Narodowa gwardya zadała sobie wiele pracy niżeli spokoyność przywrociła. Wolność naszego portu ma bydź utrzymana. Z Tulonu powieziono pocztowemi końmi woyska ku granicom Hiszpańskim.

W Paryżu otworzyła się teraz, iak Szwaycarskie pisma wyrażaią, zabawna spekulacya. Posługacze, kominiarze i podobni Jchmoście biorą codziennie za krzyczenie: Niech żyie Cesarz! po 15 Su, i ile razy tak krzyczą, pokazuie się Cesarz ludowi z okna. Jeżeli przybywaią do Paryża obcy, pytaią się ci Jchmoście czy niechcą widzieć Cesarza? Jakżeby to bydź mogło, odpowiadaią cudzoziemcy? Nic łatwieyszego; daycie nam tylko po 6 Su, a Cesarz musi się pokazać. Jak tylko odbiorą pieniądze, krzyczą aż do ogłuszenia cudzoziemcow: Niech żyie Cesarz! a on pokazuie się w oknie.

DODATEK
DO Nro 41.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 21 MAIA 1815 Roku W NIEDZIELĘ.

REKTOR
Szkoły Główney Krakowskiey.

W skutek zalecenia JW. Dyrektora Edukacyi Narodowey pod d. 26 Kwietnia r. b. Nr. 654 ogłaszaiąc za wakuiącą Katedrę Anatomii i Fizyologii z obowiązkiem robienia preparatow, termin do ukończenia konkursu dzień 1 Września r. b. wyznacza. — Podaiący się na tę katedrę obowiązany iest stosownie do §. 107 urządzenia wewnetrznego złożyć przed wyż oznaczonym terminem opis swoiego życia udowodniaiąc zaświadczeniami swoie nauki i dobre obyczaie, dołączy oraz programma, według którego życzyłby sobie dawać tey Katedry lekcye; po złożeniu zaś allegatow o dalszym toku i postępowaniu, Kandydaci będą uwiadomieni. Pensya do tey Katedry poprzedniczemi Etatami złp. 4000 była wyznaczoną. Dan w Krakowie d. 12 Maja 1815.

Liwiński.
Julian Czermiński, S.G.K. S.

Z Włoch d. 30 Kwietnia.
(Z Wiedeńskiey Gazety Dworskiey.)

Oyciec S. cieszy się zupełnem zdrowiem w Genui, gdzie bawią także Królowa Etruryi, Xżna Wallii, tudzież wiele dyplomatycznych osób i innych znakomitych cudzoziemcow. D. 27 b. m. przyiechał także z Alessandryi Król Sardyński, z Xięstwem Modeny, którzy go w Alessandryi odwiedzili. Zaraz po przybyciu odwiedził J. K. Mość z Xciem Modeny Oyca S. których Oyciec S. nawzaiem nazaiutrz odwiedził. Potem odwiedziły tak Króla, iako Xięstwo Modeny Królowa Etruryi i Xżna Wallii.

Angielski woienny okręt pod Kapitanem Dickson przybył d. 14 Kwietnia z Neapolu do Genui, lecz po dwoch dniach wyszedł znowu na morze. Z pod Marsylii przybyła tamże Angielska fregata Alkmene.

Naczelny Wodz C. K. Austryackiego woyska we Włoszech, Baron Frimont, przybył d. 25 Kwietnia do Bononii, a d. 27 w nocy drogą od Ceseny do Forli. Tymże kierunkiem postępowała za nim znaczna liczba woyska.

W Rzymie panuie nayzupełnieysza spokoyność i wszystkie przeciwne w tey mierze wiadomości nie zasługuią na żadną wiarę.

Z Londynu d. 28 Kwietnia i 1 Maia.
(Z Gazety Hamburskiey.)

D. 23 Kwietnia wniosł P. Whitbread w niższey izbie adress do Xcia Rejenta, z prozbą, aby J. Królewiczowska Mość przedsięwziął potrzebne środki, iżby W.

Brytaniia nie była dla tego w woynę wplątana, że wvkonawcza władza we Francyi przeszła w ręce prywatnego człowieka. Teraźnieyszy czas, rzekł wystawia w dzieiach pierwszy przykład, ażeby wszyskie ludy uzbraiały się przeciw iednemu człowiekowi. Zachodzi bowiem pytanie czyli narod z nim trzyma lub nie?

Lord Castlereagh: Szczęściem znayduią się teraz Zprzymierzyńcy w położeniu, iż mogą względem woyny lub pokoiu stanowić. Rozważą więc teraźnieysze okoliczności. Z naszey strony żadne nie zachodzą zachęcania, owszem Ministrowie przełożyli im wszystkie trudności, iakie się tylko znaleść mogą. Jeżeli iednak Mocarstwa lądowe postanowią woynę, W. Brytaniia wspierać ie będzie. Powrot człowieka do Francyi, który złamał wszystkie umowy, iest obrażeniem wszystkich stron. Można bydź przekonanym, iż Bonaparte poty tylko utrzyma pokoy, poki nie nadarzy mu się pomyślna do złamania go. Nie trzeba wierzyć, ażeby się odmienił! Teraźnieysze iego położenie zawisło od zepsutego woyska, któremu sprzykrzył się pokoy i któremu nie podobało się łagodne panowanie Ludwika XVIII. Zołnierz pragnie znowu rabunku i zdzierstw w obcych kraiach, i wywyższenia się. Francya należała do traktatu Pazyzkiego. Jeżeli narod Francuzki iest tyle nierozsądny i wiarołomny, iż nie dopełnia iego warunkow, ponieważ był obowiązany nie oddawać Bonapartemu samowładności, tedy Europa dla utrzymania praw swoich i wolności musi przeciw Francyi walczyć. Jeżeli Francya nie chce się łączyć z resztą świata dla utrzymania powszechney spokoyności, tedy plac boiu musi bydź w samey Francyi. Europa nauczyć musi Francuzow, iż ieżeli tak bardzo woyny pragną, mieć ią będą, lecz nie w takim sposobie iakby chcieli, ale iak ią Zprzymierzyńcy zechcą prowadzić. Doświadczenie nauczyło Monarchow, że przyrzeczeniem tego człowieka wierzyć nie można, i że w iego postępowaniu nie ma żadnego bezpieczeństwa. Francuzi poddali się teraz Bonapartemu, ponieważ obawiali się bagnetow iego żołnierzy. Podczas układow w Chatillon postępował Bonaparte podług podwoynych instrukcyy, które dostały nam się w ręce, iak naypodstępniey. Chciał zatrzymać tak zwane głowne 3 klucze do Francyi, Antwerpiią, Moguncyą i Alessandryą, ażeby za ich pomocą uderzył znowu na przyległe do nich kraie. Gdyby Bonaparte utwierdził się w swey mocy, rozlałby w krótce znowu woyskowy potop na cały świat. Zniszczenie iego władzy iest wyraźnym celem woyny. Przywrocenie Burbunow iest bez watpienia dla szczęścia świata, a zwłaszcza Francyi pożądane, ale to przywrocenie nie może bydź iako *Sine qua non* do pokoiu uważane. Proponowany adress zrobiłby niemiłe wrażenie w publicznem mniemaniu i ucieszyłby podłych we Francyi ludzi. Takiego tylko pokoiu życzyć należy, któryby nas i Europę przeciw niespokoyności i spustoszeniom zabezpieczył. Wkrótce wniosę środki wsparcia Zprzymierzyńcow pieniądzmi, ażeby mogli dzielnie woynę prowadzić, przyczem rowny ciężar wydatkow będzie na nich spadał. Te środki na takich wsparte będą zasadach, iż zacny Członek na przeciwko mnie siedzący, który ie ściśło roztrząsać będzie,

przyznać musi, iż W. Brytaniia nie da lądowem Mocarstwom takich posiłkow, które podawałyby sposobność do prowadzenia woyny. Ktoż nam zaręczy, iż nowa konstytucya krępować będzie ręce Bonapartemu. Małoż to konstytucyy miała iuż Francya? Gdyby konstytucye były wstanie wstrzymywać Bonapartego, byłby pewnie nieszkodliwem iestestwem. Jeżeli Zprzymierzyńcy szcerze się wspierać będą, dopną zapewne swoiego celu.

P. Flood: Ja iestem za pokoiem; ale z buntownikiem, człowiekiem wyklętym nie można iak tylko w woynie szukać pokoiu. (Smiech.) Jest to prawda delikatne pytanie; ale choćby delikatnieysze ieszcze było w imie Boga i zgodnemi sercy należy rozpoczynać woynę.

Po przymowieniu się ieszcze P. Ponsonby i innych proponowany adress przez P. Whitbread odrzucony został większością 273 przeciw 72 głosow.

Na zapytanie Lorda Grey w niższey izbie d. 1 Maia czyli Angliia iest z Neapolem w woynie? odpowiedział Minister Lord Liwerpool: Położenie nasze z Neapolem pochodzi z zawartego zawieszenia broni z iego Władcą; lecz dowodca nasz musiał mu iuż donieść, iż napaść którego bądź z naszych Zprzymierzyńcow uważać będzie za ukończenie zawieszenia broni; a zatem musiemy się iako będący w woynie z Neapolem uważać.

Hiszpański Admirał Don Juan Gavallo doniosł z Porto Santo Angielskiemu Admirałowi Durham w Halifax, iż nakazał ściśle zamknięcie portow, mieyśc, &c. prowincyi Wenezuela w południowey Ameryce, które tylko są przez rokoszanow osadzone.

Officer sztabu przybył tu w przeszły piatek od Króla Ludwika XVIII. Domyślaią się, iż przywiozł przystąpienie Króla do traktatu Wiedeńskiego pod d. 25 Marca.

Zbroiownia w Woolwich iest prawie przez znaczny wywoz dział i ammunicyi na stały ląd wyprożniona. Prochu posłano tam 25,000 baryłek. Do Dunow przybyło z Francyi wiele officerow, którzy chcą prawemu swoiemu Monarsze służyć.

Dodatkowy artykuł do zawartego w Wiedniu pod d. 25 Marca traktatu przymierza.

Gdy okoliczności nie dozwolą może N. Królowi W. Brytanii i Irlandyi utrzymywać zawsze w polu przepisaną 2gim artykułem liczbę woyska (150,000 ludzi), ugodzono się zatem zostawić J. K. Mci do woli utrzymywać powyższą liczbę woyska, lub za każdego brakuiącego żołnierza konnego zapłacić rocznie 30 f. szt. a za pieszego 20 f. szt.

Oświadczenie.

Podpisany upoważniony od swoiego Dworu został oświadczyć przy wymianie zatwierdzeń zawartego pod d. 25 Marca r. b. traktatu w Wiedniu, iż 8my artykuł, którym N. Król Francuzki iest wezwany przystąpić do niego pod pewnemi warunkami, tak rozumieć należy, że umawiaiące się Strony obowiązane są stosownie do zasad wzaiemnego bezpieczeństwa, czynić powszechne natężenia przeciw sile Napoleona Bonapartego, iak 3ci artykuł rzeczonego traktatu opiewa; ale nie żeby się N. Król W. Brytanii obowiązał prowadzić woynę, dla przepisania Francyi szczególney formy rządu. Jakkolwiek Xże Rejent życzy sobie widzieć znowu N. Króla Francuzkiego na tronie, i iakkolwiek pragnie

przyłożyć się z swoiemi Zprzymierzyńcami do szczęśliwego ukończenia rzeczy, sądzi się wszelako bydż obowiązanym przy wymianie zatwierdzeń uczynić ninieysze oświadczenie tak ze względu na interess N. Króla Francuzkiego, iako też ze względu na zasady, podług których Rząd W. Brytanii nieodmienne swoiemi krokami kieruie.

Hr. Clankarte posłane oraz zostały upoważnienie i instrukcya do Wiednia do zawarcia posiłkowego traktatu na mocy powyższego przymierza.

Z Braxelli d. 4 Maia.

Wczoray wyiechał ztąd Lord Wellington dla widzenia się z Xciem Blücherem.

Przybył tu Ces. Austryacki poseł przy naszym Dworze Baron Binder Kriegelstein.

Znayduiące się teraz w polu Hollenderskie woysko wynosi 27,000 ludzi; Xże Wellington ma oprocz tego pod sobą 130,000 Angielskiego i innego woyska.

DONIESIENIA.

Podpisany Komornik do publiczney podaie wiadomości, iż rożne naczynia drewniane browarniane z wodek, iako to: kufy, półkufki, beczki, baryłki, szafliki, i tym podobne, dnia 23 Maia r. b. w godzinach rannych na Wielopolu przy Krakowie w domu pod L. 252 przez publiczną licytacyą za gotową zapłatę sprzedawane bedę. Chęć pomienionych materyałow nabycia maiący, w mieyscu i czasie oznaczonych stawić się zechcą. — W Krakowie d. 17 Maia 1815 roku.

Stefan Mochnacki, Kom. T. H. D. K. i R.

Komornik Trybunału Cywilnego Pierwszey Instancyi Departamentu Krakowskiego uwiadomia, iż z mocy Rezolucyi JW. Prezesa Trybunału tuteyszego z dnia 11. m. r. b. do Nr. 1181 wydaney, dnia 29go Maia r. b. 1815 i następnych, w kamienicy pod Nr. 244 przy ulicy Brackiey sprzedane będą przez publiczną licytacyą za Gotową srebrną Monetę. -- Suknie męzkie i Futra, Bielizna, Pościel komody krzesła, kanapy, Stoły, stoliki i rożne sprzęty Gospodarskie, miedź, cyna, żelazo, zwierciadła obrazy, kosztowności Zegary, i t. d. — procz tych ruchomości sprzedane także będą Porcellana przednia Wiedeńska i Saska. — Obrazy Malarzow zagranicznych w Ramach i bez Ram, Brań i Dywany. Chęć kupienia maiący zechcą się w oznaczonym mieyscu i czasie znaydować. Dan W Krakowie dnia 19go Mca Maia 1815 Roku.

Jan Nepomucen Franki, Komornik T. C. P. I. D. K.

W dniu 25 Maia b. r. o godzinie 9 z rana w wsi Kozubowie Powiecie Szkalbmirskim sprzedawane będą przez publiczną licytacyą więcey daiącemu i przybicie otrzymuiącemu effekta następuiące, iako to: stolik, fortepian stary, krzesełka, żyta korcy 20 i prosa korcy 38. Wszystko za gotową zapłatę.

Dan w Szkalbmierzu d. 15 Maia 1815.

Jacenty Kawecki, Komor. P. H. i Z. Szkalb.

Gdy plan Dystrybucyi w Massie Kredalney Jana Szlawskiego przez Ur. Kuratora tey Massy w Kancelaryi Ur. Podpisarza Wydziału II. złożonym został, który każdego czasu przeyżrzeć iest wolno, przeto Trybunał Cywilny I. Inst. Dep. Krak. po wysłuchaniu wniosku Urzędu publicznego, wzywa wszystkich Wierzycieli Massy Kredalney Jana Szlawskiego, aby w dniu 15 Czerwca 1815 r. o godzinie 4 popołudniu na Kommissyą przed W. Gostkowskim Sędzią odbywać się maiącą w Domu Władz Sądowych przy ulicy Grodzkiey pod L. 106 sytuowanym stawili się, i oświadczenia swoie podali, czyli plan Dystrybucyi przyymuią, lub też monita swoie przeciwko temu planowi podać chcą. — W Krakowie d. 11 Maia 1815.

Lewicki Sędzia Prezyduiący. *Badeni Sekretarz.*